

DECIZIE

04 octombrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:
Președintele ședinței,
judecători

Valentina Clevadi
Iuliana Oprea
Ion Druță
Dumitru Mardari
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Celcinschi Nadejda împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea recalculării pensiei de urmaș și compensarea cheltuielilor de judecată.

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2017, prin care a fost admis apelul declarat de Celcinschi Nadejda, prin intermediul avocatului Pascal Iuliana, casată hotărârea Judecătoriei Centru municipiul Chișinău din 29 septembrie 2016 și emisă o nouă hotărâre,

c o n s t a t ă :

La 30 noiembrie 2015, Celcinschi Nadejda a depus cerere de chemare în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea recalculării pensiei de urmaș și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii înaintate, Celcinschi Nadejda a indicat că la 13 iunie 1973 a încheiat căsătoria cu Celinschi Vasile, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie nr. 394851.

Sușține că în anul 2009 a devenit pensionară.

La 14 iunie 2010 a decedat soțul ei - Celcinschi Vasile.

Astfel, la 05 octombrie 2015 s-a adresat cu o cerere către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Botanica pentru a-i fi calculată pensia de urmaș în legătură cu pierderea întreținătorului.

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Botanica nr. 1042/3015 din 22 octombrie 2015 s-a refuzat transferul la pensia de urmaș pe motiv că transferul nu este rațional.

Menționează reclamanta că, în partea descriptivă a deciziei se indică că, cuantumul pensiei pentru pierderea întreținătorului constituie suma de 1 775, 75 lei, pe când cuantumul pensiei pentru limită de vârstă de care beneficiază reclamanta constituie suma de 2 120, 90 lei, fapt care face irațional transferul.

Astfel, Celcinschi Nadejda precizează că, conform prevederilor art. 25 alin. (1) lit. b) din Legea cu privire la pensiile de asigurări sociale de stat, se stabilește pensie de urmaș soțului supraviețuitor dacă, la momentul decesului susținătorului sau pe parcursul a 5 ani după deces, a împlinit vârsta de pensionare prevăzută la art. 41 sau a fost încadrat în gradul I sau II de invaliditate, a avut cel puțin 15 ani de căsătorie cu persoana decedată și nu s-a recăsătorit.

Conform art. 26 alin. (1) din Legea indicată supra, în cazul în care susținătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vârstă sau de pensie de invaliditate de gradul I, se stabilește procentual din pensia aflată în plată, iar în cazul în care susținătorul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de invaliditate de gradul II sau III - procentual din pensia potențială calculată pentru gradul I de invaliditate.

Deci, din decizia contestată nu reiese în baza căror calcule a fost obținută suma de 1 775,75 lei, or pensia soțului decedat constituia suma de 8 446 lei, iar conform art. 26 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat, pensia de urmaș constituie 50% din pensia întreținătorului.

Cere Celcinschi Nadejda anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Botanica nr. 1042/3015 din 22 octombrie 2015, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a o transfera de la pensia pentru limită de vârstă la pensia pentru pierderea întreținătorului, reexaminarea dreptului la pensia de urmaș, reexaminarea cuantumului pensiei de urmaș, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze recalculul pensiei de urmaș și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 29 septembrie 2016, acțiunea înaintată de Celcinschi Nadejda a fost respinsă ca neîntemeiată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2017 a fost admis apelul declarat de Celcinschi Nadejda, prin intermediul avocatului Pascal Iuliana, casată hotărârea Judecătoriei Centru municipiul Chișinău din 29 septembrie 2016 și emisă o nouă hotărâre prin care s-a admis acțiunea depusă de către Celcinschi Nadejda către Casa Națională de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ și obligarea la recalcularea pensiei, s-a anulat decizia Comisiei pentru stabilirea pensiei a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sector Botanica nr. 1042/3015 din 16 octombrie 2015, privind refuzul în transferarea la alt tip de pensie a reclamantei Celcinschi Nadejda și s-a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să transfere pe Celcinschi Nadejda de la pensia pentru limita de vârstă la pensia de urmaș cu reexaminarea dreptului la pensia de urmaș, reexaminarea cuantumului pensiei de urmaș și cu efectuarea recalculării pensiei de urmaș.

Cererea privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 21 iulie 2017, Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe.

În motivarea recursului a invocat dezacordul cu decizia instanței de apel, considerând-o ilegală, neîntemeiată și adoptată cu încălcarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, motive pentru care aceasta urmează a fi casată.

Consideră, constatările instanței de apel ca fiind neîntemeiate, deoarece nu a constatat și elucidat pe deplin circumstanțe importante pentru soluționarea pricinii în fond și a aplicat eronat normele de drept material, ceea ce a dus la soluționarea greșită a pricinii.

În context, remarcă că conform cererii depuse la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Botanica, a fost examinată oportunitatea transferului la pensie pentru pierderea întreținătorului, însă, deoarece Celcinschi Vasile nu era beneficiar de pensie pentru limita de vârstă, pensia de urmaș a fost calculată în proporție de 50% din mărimea potențială a pensiei pentru gradul I de invaliditate a soțului decedat.

Respectiv prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Botanica nr. 1042/3015 din 22 octombrie 2015, Nadejdei Celcinschi i-a fost refuzată stabilirea pensiei de urmaș, deoarece transferul este inoportun (pensia de urmaș ar fi constituit 1775,75 lei, iar pensia pentru limită de vârstă în plată a Nadejdei Celcinschi constituia la acel moment 2120,90 lei/lunar).

Este de părere că instanța de apel arbitrar a apreciat probele prezentate în susținerea poziției sale.

În conformitate cu prevederile art. 444 CPC, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul din considerente ce urmează.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin. (1) CPC, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Raportând la caz prevederile legale suscitade, se constată cu certitudine că decizia instanței de apel contestată cu recurs a fost pronunțată la 10 mai 2017, și expediată în adresa părților la 24 iunie 2017, fapt confirmat prin copia scrisorii de însoțire (f. d. 93), însă date care ar confirma și recepționarea acesteia de către participanții la materialele cauzei lipsesc.

Astfel, instanța de recurs consideră că Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova s-a conformat prevederilor legale și a declarat recursul la 21 iulie 2017, în termen.

La 11 august 2017, în adresa intimatei Celcinschi Nadejda, a fost expediată copia recursului declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței la recurs.

Celcinschi Nadejda nu și-a valorificat dreptul respectiv și nu a depus referință.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 20 septembrie 2017, recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, a fost considerat admisibil.

Studiind materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră recursul neîntemeiat și care urmează a fi respins, cu menținerea hotărârii judecătorești contestate din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 al. (1) lit. a) CPC, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să respingă recursul și să mențină decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, precum și încheierile atacate cu recurs.

S-a stabilit că, la 13 iunie 1973 Celinschi Nadejda a încheiat căsătoria cu Celinschi Vasile, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie nr. 394851. În anul 2009 Celinschi Nadejda a devenit pensionară.

La 14 iunie 2010 a decedat soțul ei - Celcinschi Vasile.

Astfel, la 05 octombrie 2015 s-a adresat cu o cerere către Casa Teritorială de Asigurări Sociale Botanica pentru a-i fi calculată pensia de urmaș în legătură cu pierderea întreținătorului.

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Botanica nr. 1042/3015 din 22 octombrie 2015 s-a refuzat transferul la pensia de urmaș pe motiv că cuantumul pensiei pentru pierderea întreținătorului constituie suma de 1775,75 lei, iar pensia pentru limită de vârstă în plată a Nadejdei Celcinschi constituia la acel moment 2120,90 lei/lunar (f.d. 10).

Înaintând acțiunea în judecată împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova, Celinschi Nadejda, a solicitat anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Botanica nr. 1042/3015 din 22 octombrie 2015, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale de a o transfera de la pensia pentru limită de vârstă la pensia pentru pierderea întreținătorului, reexaminarea dreptului la pensia de urmaș, reexaminarea cuantumului pensiei de urmaș, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze recalculul pensiei de urmaș și compensarea cheltuielilor de judecată.

Fiind investită cu judecarea pricinii în cauză prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii și respingerii acesteia integral.

Prin decizia din 10 mai 2017 Curtea de Apel Chișinău a admis apelul declarat de Celcinschi Nadejda, prin intermediul avocatului Pascal Iuliana, a casat hotărârea Judecătoriei Centru municipiul Chișinău din 29 septembrie 2016 și a emis o nouă hotărâre prin care a admis acțiunea depusă de către Celcinschi Nadejda împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale privind contestarea actului administrativ, obligarea recalculării pensiei de urmaș și compensarea cheltuielilor de judecată, a anulat decizia Comisiei pentru stabilirea pensiei a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Botanica nr. 1042/3015 din 16 octombrie 2015, privind refuzul în transferarea la alt tip de pensie a reclamantei Celcinschi Nadejda și a obligat Casa Națională de Asigurări Sociale să transfere pe Celcinschi Nadejda de la pensia pentru limita de vârstă la pensia de urmaș cu reexaminarea dreptului la pensia de urmaș, reexaminarea cuantumului pensiei de urmaș și efectuarea recalculării pensiei de urmaș.

Cererea privind încasarea cheltuielilor de asistență juridică a fost respinsă ca neîntemeiată.

În susținerea soluției date, instanța ierarhic inferioară au invocat prevederile art. (2), 14, 41, 42 alin. (2), (3) și 25 alin. (1) lit. b) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare la momentul apariției litigiului), care reglementează dreptul la pensie pentru limită de vârstă, vârstele de pensionare, stagiul de cotizare, dreptul la pensia de urmaș și persoanele care au dreptul la pensie de urmaș.

Cu referire la textul normelor citate, instanța de apel a apreciat ca fiind întemeiată acțiunea înaintată de Celcinschi Nadejda împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova.

În conformitate cu art. 2 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare la momentul apariției litigiului), dreptul la pensie îl au asigurații domiciliați în Republica Moldova, precum și persoanele care, la data stabilirii pensiei, nu au calitatea de asigurat, dar îndeplinesc condițiile prevăzute de legislația în vigoare.

Conform art. 14 din Legea enunțată, dreptul la pensie pentru limită de vârstă se acordă dacă sânt îndeplinite cumulativ condițiile prevăzute la art. 41 și 42.

Art. 41, alin. (3) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare la momentul apariției litigiului), statuează că, începând cu 1 ianuarie 1999, se stabilește vârstă de pensionare a persoanelor ocupate la lucrări foarte nocive și foarte grele (prevăzute de Lista nr. 1 a unităților de producție, lucrărilor, profesiilor, funcțiilor și indicilor ce acordă dreptul la pensie pentru limită de vârstă în condiții avantajoase, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 822 din 15 decembrie 1992) de 50 de ani și 9 luni pentru bărbați și de 45 de ani și 9 luni pentru femei. În fiecare an ulterior, vârsta de pensionare se majorează cu 9 luni. Începând cu 1 ianuarie 2004, pentru persoanele din categoria menționată se stabilește vârsta de pensionare de 54 de ani pentru bărbați și de 49 de ani pentru femei.

Conform art. 42 alin. (2) din aceeași Lege, se stabilește stagiul special realizat la lucrări foarte nocive și foarte grele, necesar obținerii drepturilor la pensie pentru limită de vârstă persoanelor indicate la alin. (3), de 10 ani pentru bărbați și de 7 ani și 6 luni pentru femei.

Reieșind din faptul că Celcinschi Vasile a ieșit la pensie în anul 2010, la vârsta de 59 de ani, cu un stagiul de 26 de ani, îndeplinind condițiile art. 41 și art. 42 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare la momentul apariției litigiului), instanța de apel corect a concluzionat că, deoarece sunt îndeplinite condițiile prevăzute de art. 14 din aceeași Lege, Celcinschi Vasile a obținut inclusiv și dreptul la pensie pentru limita de vârstă în condiții avantajoase.

Or, în conformitate cu art. 25 alin. (1) lit. b) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare la momentul apariției litigiului), persoanele care au dreptul la pensie de urmaș sunt: soțul supraviețuitor dacă, la momentul decesului susținătorului sau pe parcursul a 5 ani după deces, a împlinit vârsta de pensionare prevăzută la art. 41 sau a fost încadrat în

gradul I sau II de invaliditate, a avut cel puțin 15 ani de căsătorie cu persoana decedată și nu s-a recăsătorit.

De altfel, conform pct. 27 din Regulamentul cu privire la modul de calculare a pensiilor de asigurări sociale de stat, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 328 din 19.03.2008, dacă susținătorul decedat era beneficiarul de pensie pentru limită de vârstă, stabilită în conformitate cu art. 16 sau art. 53 sau de pensie de invaliditate de gradul I, stabilită în conformitate cu art. 21 sau art. 54 din Legea privind pensiile, cuantumul pensiei se stabilește procentual din pensia aflată în plată a susținătorului decedat.

Deci, Celcinschi Nadejda îndeplinește condițiile impuse de Lege pentru a beneficia de pensia de urmaș or aceasta, a fost căsătorită cu Celcinschi Vasile timp de 37 de ani, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie nr. 394851, după decesul acestuia nu s-a recăsătorit iar, la momentul decesului soțului ea era deja pensionară.

Mai mult, din decizia contestată a Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Botanica nr. 1042/3015 nu este clar în baza căror calcule a fost obținută suma de 1 775,75 lei, care ar constitui pensia de urmaș, luând în considerare că pensia soțului decedat constituia suma de 8 446 lei iar, cuantumul pensiei de urmaș în mărime de 50% ar constitui suma de 4 223 lei, pentru un singur urmaș.

Or, conform art. 26 alin. (1) din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare la momentul apariției litigiului), pensia de urmaș, în cazul în care susținătorul era beneficiar de pensie pentru limită de vârstă sau de pensie de invaliditate de gradul I, se stabilește procentual din pensia aflată în plată, iar în cazul în care susținătorul nu era beneficiar de pensie sau era beneficiar de pensie de invaliditate de gradul II sau III - procentual din pensia potențială calculată pentru gradul I de invaliditate. Cuanumul pensiei de urmaș se calculează, în funcție de numărul urmașilor, astfel, pentru un singur urmaș - 50%.

Astfel, la caz Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține drept întemeiată concluzia instanței de apel precum că autoritatea emitentă în cazul recurenteii, greșit a calculat pensia de urmaș conform prevederilor art. 26 din Legea privind pensiile de asigurări sociale de stat nr. 156 din 14 octombrie 1998 (în vigoare la momentul apariției litigiului), adică procentual din potențiala pensie calculată pentru gradul de invaliditate pe care ar fi avut-o soțul decedat al recurenteii, or, acesta contravine cadrului normativ enunțat atâta timp cât pensia de aviator se stabilește la întrunirea cumulativă a ambelor condiții: atât a vechimii în muncă, cât și a vârstei, ceea ce, în esență, îi conferă inclusiv statutul de pensie specială pentru limită de vârstă.

Or, limitarea nejustificată a unui drept recunoscut, cum ar fi o pensie specială, drept nesocotit ulterior, fără a exista o justificare obiectivă și rezonabilă pentru o asemenea îngrădire, constituie o privare de proprietate în sensul art. 1 din protocolul 1 CEDO, dar și o discriminare în sensul art. 14 al Convenției (cauza Buchen împotriva Republicii Cehe, hotărârea din 26 noiembrie 2002).

Alte argumente invocate în recurs nu au relevanță deoarece nu denotă interpretarea sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau de drept procedural de către instanța de insolvență, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii recurate și urmează a fi respinse.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că decizia instanței de apel este legală și întemeiată, corespunde circumstanțelor de fapt stabilite prin probele administrate și raportate la legea materială, iar argumentele invocate de către recurent sunt neîntemeiate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține decizia instanței de apel.

Având în vedere cele expuse și în conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. a) și art. 445 alin. (3) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

decide:

Se respinge recursul declarat de către Casa Națională de Asigurări Sociale a Republicii Moldova.

Se menține decizia Curții de Apel Chișinău din 10 mai 2017 în cauza civilă la cererea de chemare în judecată înaintată de Celcinschi Nadejda împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale a Republicii Moldova cu privire la contestarea actului administrativ, obligarea recalculării pensiei de urmaș și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,

Valentina Clevadi

judcători

Iuliana Oprea

Ion Druță

Dumitru Mardari

Galina Stratulat